

Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten

ÅRSMELDING 2017

LEDEREN HAR ORDET

I 2017 er 8 av 13 kommuner i Rondane og Sølknkletten området i gang med revidering av sine arealplaner. Ved siden av bestandsforvaltning er nødvendigheten av gode arealplaner som hindrer arealtap, uønskede barrierer og menneskelige forstyrrelser inn i villreinsens leveområder nøkkelen til og kunne ta vare på arten. Kommunenes vilje og evne til å følge opp de retningslinjer og kunnskap som er nedfelt i regionalplanen i sine arealplaner er derfor av sentral betydning for villreinsens fremtid

Nina rapport 1300 Fampen observasjonsområdet.

Dette har vært et prosjektsamarbeid mellom Nina og villreinsutvalget for Rondane Sør. Dokumentert fra GPS data, viltkamera, trekkregistreringer og god lokalkjennskap, har dette prosjektet gitt en godt dokumentert rapport om Fampen som leveområdet for Villreinen. Resultatet viser en omfattende bruk av alle kategorier dyr, simler, kalver og bukk. Det har også registrert kalving i ulike deler av området.

Vinteren 2017 ble fire simler merket i Rondane Sør. Endelig lykkes det å få merket dyr som trekker sør for Åsta. To simler ble registrert på vandring sørover i mai/juni og returnerte nordover igjen i oktober. Disse merka simlene kan vise seg å bli svært viktige for å kunne styrke kunnskapen om villreinsens arealbruk i Rondane sør. En av de merka simlene ble observert i en flokk på hundre dyr.

Det som omtales som de største formene for skattejakt, Geocaching og stolpejakt er i ferd med å bli en utbredt fritidsaktivitet her i landet. I et folkehelseperspektiv blir dette sett på som helsefremmende aktiviteter. Av hensyn til Villreinen er det med uro vi ser at også disse aktivitetene er i ferd med å generere en betydelig økning av uønsket aktivitet og ferdsel inn i Villreinsens leveområder. Det er derfor av stor betydning at denne formen for aktiviteter i størst mulig grad holdes utenfor leveområdene.

Det vil være helt avgjørende med dialog og opplysningsarbeid til de aktuelle aktører om de negative konsekvensene disse vandringene vil ha for villreinen.

Leder av Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten

Jørund Båtstad

1. VILLREINEMNDA FOR RONDANE OG SØLNKLETEN

Villreinnemnda er en offentlig nemnd hvor medlemmer og varamedlemmer er oppnevnt av Miljødirektoratet, etter forslag fra hver kommune som har villreinareal. Villreinnemndenes hovedoppgaver er å:

- Være høringsinstans i saker som berører arealbruken i villreinens leveområde.
- Godkjenne bestandsplaner utarbeidet av rettighetshaverne i et villreinområde (villreinutvalgene).
- Godkjenne fellingskvoter for det enkelte år etter forslag fra rettighetshaverne
- Fordele midler til villreintiltak.
- Bidra til at kunnskapen om villreinens leveområder styrkes.

Nemndene har en fire-årig funksjonsperiode som følger kommunevalgperioden. Ny nemnd for Rondane og Sølknkletten ble konstituert i februar i 2016, med følgende medlemmer:

Kommune	Medlemmer	Varamedlemmer
Sel	Jørund Båtstad (leder)	Eldri Siem
Stor-Elvdal	Torstein Storaas (nestleder)	Turid Hoffstad
Alvdal	Janne Lunaas	Leif Langodden
Dovre	Arne Vadet	Gunn Jane Ulekeliv
Folldal	Solvår Brustad Lilleeng	Bjørn Brendbakken
Hamar	Hilde Nyborg Fischer	Erling Alderslyst
Nord-Fron	Anne K. Tina Lyslo	Jan Roger Bøe Øien
Rendalen	Arne Hagestrø	Silje Mogstad Finstad
Ringebu	Laila Bårdsløkken	Bjørn Moastuen
Ringsaker	Andreas Karlsen	Anne Mæhlum
Sør-Fron	Else Mari Bjørke	Hans Mathias Ulberg
Øyer	Bjørner Killi	Anne Magnhild Braastad Lie
Åmot	Ole Erik Hørstad	Sissel Frang Rustad

Nemnda har et arbeidsutvalg bestående leder, nestleder og nemndas medlem fra den kommunen saken gjelder.

Sekretær har i 2017 vært Marit Vorkinn, Fylkesmannen i Oppland.

2. NEMNDAS ARBEID I 2017

Nemnda har i 2017 hatt tre ordinære styremøter og fem AU-møter. Ett møte ble kombinert med en befaring i Fampen-området og området rundt Gråsjøen. I tillegg har nemnda hatt ett samarbeidsmøte med villreinutvalgene i Rondane nord, Rondane Sør og Sølnekletten.

Nemnda har i alt hatt 43 saker til ordinær styre-/AU-behandling. Saksmengden til nemnda er stor og økende. Nemnda har derfor en ordning med siling av saker som ikke behandles, i tillegg til forenkla behandling. 8 saker ble gitt forenkla behandling i 2017 (kun kort mail til kommunen etter godkjenning fra leder og nestleder) mens 12 saker ikke ble behandlet (saker med liten betydning for villreinen. Mail til kommunen om at saken ikke behandles, etter godkjenning av leder og nestleder)

Saksmengden er nå helt på grensen av det nemnda kan håndtere innenfor de ressursrammene nemnda har.

2.1 Arealforvaltning

8 av 13 kommuner i nemndas arbeidsområder arbeider med revisjon av kommuneplanens arealdel. I disse planene blir det lagt viktige føringer for arealdisponeringen for mange år framover. Det er viktig for nemnda å følge opp dette planarbeidet og bidra til at det tas tilstrekkelig villreinhensyn, samt at de kommunale planene blir sett i et regionalt perspektiv. Nemnda har i 2017 behandlet 5 kommuneplaner (arealdelen) som er i ulike stadier av prosessen (Øyer, Åmot, Ringebu, Folldal og Stor-Elvdal). Flere av planene legger opp til omfattende hytteutbygging som vil kunne ha betydelige konsekvenser for villreinen.

Nemnda har påklaget to kommunale vedtak i dispensasjonssaker med potensiell stor presedensvirkning for regionalplanområdet; Hyttestørrelse i nasjonalt villreinområde og bygging av fritidshus i LNF-område i buffersona. Begge klager ble behandlet av Fylkesmannen i Hedmark. I den første saken (Stor-Elvdal) ble klagen ikke tatt til følge, men det ble understreket at avgjørelsen ikke hadde presedens for resten av regionalplanområdet. I saken om fradelt tomt i LNF-område tok Fylkesmannen klagen til følge, og opphevet vedtaket i Alvdal kommune.

Nemnda har videre sendt et oppfølgingsbrev til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, der det ble gitt tillatelse til organisert ridetur i strid med forvaltningsplanen. (Tillatelsen ble gitt midt i ferietida, og før klagefristen var utløpt). Nemnda har også fulgt opp en sak med ulovlig hyttebygging i Fampen-området overfor Stor-Elvdal kommune. I tillegg har nemnda fulgt opp tips om lovlige og ulovlige tiltak overfor andre forvaltningsmyndigheter (stolpejakt og ulovlig merking av sti i nasjonalparken, klopping av stier, trasé for framføring av strøm til hytteområde). Det er også et stort trykk på ulike prosjekter og tiltak, særlig i Rondane, der nemnda blir bedt om å bidra (flytting av DNT-hytta Gråhøgdbu, bygging av ny DNT-hytte i Ringsaker, sykkelsti Frydalen (tvers over villreintrekk), besøksstrategi for Rondane-Dovre nasjonalpark, villreinregistreringer Fampen-området, villreinregistreringer Tjønnseterfjellet/Kuva-området, følgeprosjekt Rondane villreinområde).

Nemnda ønsker å jobbe mer langsiktig med å samle villreininteressene i området, og tok på høsten initiativ til å ta opp igjen samlingene med villreinutvalgene i Rondane og Sølnekletten (møte i november). Samarbeidet vil bli ytterligere fulgt opp i 2018.

2.2 Bestandsforvaltning

Flerårige bestandsplaner og forslag til årlig avskyting utarbeides av de tre villreinutvalgene i nemndsområdet; Villreinutvalget for Rondane Nord, Rondane Sør Villreinutvalg og Sølnekletten Villreinområde. Både bestandsplaner og søknader om fellingstillatelse skal godkjennes av nemnda.

Gjeldende bestandsplan for Rondane er for perioden 2016-2020, mens Sølnekletten har en bestandsplan gjeldende for 2015-2018. Målsettingen for Rondane er å ha en total stammestørrelse på ca. 4.000 vinterdyr, derav 1.700 i Rondane nord og 2.300 i Rondane Sør. Sølnekletten har et bestandsmål på 800 vinterdyr. Mellom 2009 og 2016 har bestanden i Sølnekletten variert mellom 850 og 950 dyr. I 2017 var stammen på ca. 850 vinterdyr.

Utvalgene kontrollerer bestandsutviklingen ut fra tellinger, kvotefastsetting og fellingsstatistikk. I tre av delområdene i Rondane de siste årene er registrert en betydelig nedgang av dyr, uten at en kjenner årsaken til nedgangen. Utvandring som følge av ferdselspress/manglende beiteområder, sykdom, insektplager, økt kalvedødelighet ellers, rovdyr og mangelfulle tellinger har vært pekt på som mulige årsaksfaktorer.

I alle de tre delområdene er nedgangen forsøkt motvirket gjennom reduserte jaktkvoter. Nord for Ula ble jakta avlyst i 2013 og kvotene var nær halvert i 2012 og 2014. Med dette lyktes en i å øke bestanden igjen omtrent til bestandsmålet. I Rondane sør (unntatt Finnsjøfjellet) ble antall fellingstillatelser redusert fra ca. 1.000 i 2012 og 2013 til ca. 250 i 2016. Tross kvotereduksjon i 2014 og 2015 var ikke bestanden oppe på bestandsmålet ved minimumstillingene vinteren 2016, og kvoten ble derfor drastisk redusert også for høsten 2016. I Vulufjell halverte fjellstyret antall kort fra 2015 til 2016. Dette har vist seg å være vellykket, ved at bestandsstørrelsen i alle de tre delområdene hadde økt ved tellingene vinteren 2017, jfr. tabell under. Men bestandsmålet er kun nådd for delområdet nord for Ula, og i Rondane Sør og Vulufjell var det derfor reduserte jaktkvoter også i 2017.

Svingninger i bestandene vil alltid forekomme. Dersom rein fortsetter å «forsvinne» i samme omfang fra disse områdene som de har gjort i enkeltår tidligere, må det settes inn mer ressurser på å forsøke å forstå årsakssammenhengene bak de plutselige endringene.

Bestandsutvikling – antall vinterdyr i Rondane (- Finnsjøfjellet)

	Rondane sør (- Finnsjøfjellet)	Rondane nord		I ALT
		Nord for Ula	Vulufjell	
Bestandsmål	2.300	1.200	500	4.000
Vinterdyr i 2005	2.656	1.730		4.386
Vinterdyr i 2011	2.284	833	374	3.491
Vinterdyr i 2016	1.835	1.138	290	3.263
Vinterdyr i 2017	1.970	1.249	348	3.567

Fellingsresultater 2017

Rondane Nord: 259 dyr felt av kvote på 632 (41.0%)

Rondane Sør: 150 dyr felt av kvote på 293 (51.2%)

Sølnkletten: 237 dyr felt av kvote på 600 (39.5%)

Rondane Nord: Felling fordelt på type dyr

	Voksen bukk	Voksen simle	Ungdyr	Kalv
2006-2016, gj.sn.	27.9%	32.2%	14.9%	24.9%
2016	25.9%	30.1%	17.7%	26.2%

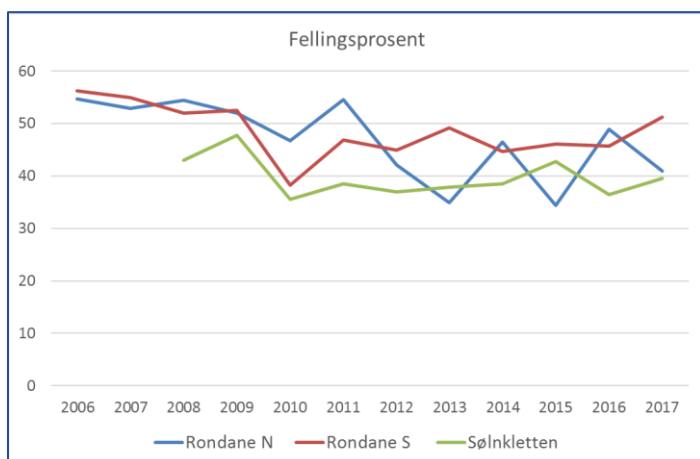
Rondane Sør: Felling fordelt på type dyr

	Voksen bukk	Voksen simle	Ungdyr	Kalv
2006-2016, gj.sn.	23.0%	33.2%	14.4%	29.3%
2016	25.3%	25.3%	14.0%	35.3%

Sølnkletten: Felling fordelt på type dyr

	Voksen bukk	Voksen simle	Ungdyr	Kalv
2008-2016, gj.sn.	32.0%	32.3%	12.5%	23.3%
2016	27.8%	35.9%	13.5%	22.7%

Fellingsresultatene svinger noe fra år til år (se figur under). Den relativt lave fellingsprosenten i Rondane nord i 2017 kan tilskrives vanskelige værforhold under jakta. I bestandsplanen for Sølnkletten er det satt som mål å øke fellingsprosenten ved å se nærmere på samjakt-/overgangsavtaler og/eller sammenslåing av flere mindre jaktfelt. Utvalget jobber med dette kontinuerlig. Isolerte jaktfelt og ujevn fordeling av reinen innen området byr imidlertid på utfordringer.

2.3 Fordeling av tiltaksmidler

Tiltaksmidlene består av tilbakeførte fellingsavgiftsmidler for Rondane Sør, Rondane nord og Sølnekletten for 2017, i alt kr. 147.094 kr. Det kom inn 5 søknader, som i 2016. Det ble i alt søkt om 333.316 kr.

Hoveddelen av tiltaksmidlene har tidligere vært gitt til bestandsforvaltning og overvåking, dvs. utvalgenes arbeid. Praksis har vært å fordele tiltaksmidlene mellom de tre områdene i forhold til det som er tilbakeført av fellingsavgiftsmidler. Tiltaksmidlene ble fordelt som følger:

Villreinutvalget for Rondane Sør	31.060 kr.
Villreinutvalget for Rondane nord	55.640 kr.
Sølnekletten Villreinområde	57.080 kr.
Prosjekt <i>Registrering av villreinen sin områdebruk innan randsonene i Rondane</i>	3.316 kr.
SUM	147.096 kr.

2.4 Deltakelse i prosjekter

Villreinnemnda har også i 2017 vært involvert i flere prosjekter innenfor villreinområdet. Tre prosjekter omfatter kunnskapsinnhenting, mens ett prosjekt omfatter gjennomføring av tiltak. Dette er alle prosjekter som er viktige for forvaltningen av villreinen, og det er svært positivt at nemnda blir invitert til å delta i prosjektene, både i forhold til å kunne få gi innspill, og i forhold til kontakt med andre villreinaktører. Nemndas budsjettammer er imidlertid stramme, og en må derfor vurdere deltakelsen i prosjektene framover, når rammene for nemndas arbeid i 2018 er klare.

FOU-prosjekt Fampen

Som en oppfølging av Regional Plan for Rondane-Sølnekletten ble det i 2015 igangsatt et prosjekt for å dokumentere villreinens arealbruk i Fampen-området i Stor-Elvdal kommune (området avgrenset av Imsdalen, Friisvegen, Atndalen og Østerdalen). Prosjektet ble rapportert i NINA Rapport 1300 på starten av 2017.

Villreinregistreringer Gråhø/Tjønnseterfjellet i Nord-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre

Dette er en videreføring av registreringer tidligere år, og supplerer det pågående FOU-prosjektet for Rondane med GPS-merka simler ved at en får oversikt over bukkene sin arealbruk. Prosjektet oppleves å gi et nyttig og verdifullt supplement til GPS-registreringene, særlig for arealplansaker, og det er viktig at prosjektet videreføres.

Villreinnemnda bevilget 3.316 kr. av årets tiltaksmidler til prosjektet (jfr. sak 2017/32). Hovedresultatene fra årets registreringer er:

- Gråhø/Tjønnseterfjellet: Hele området blir i større eller mindre grad brukt av rein. Det ser ut som området lengst sør som Grønfjell og Kvarvet blir gradvis meir brukt. Området Lystjønnå – Lyslia – Krøkla – Furusetra – Brattfonna – Nåsåberget – Gravidalsfjellet er også nytta ein del i 2016. Reinen har nytta området nord for Gravidalsfjellet i stadig mindre grad dei siste fire åra.
- Gråsida/Kuva: Hele området blir i større eller mindre grad brukt av rein. Samla sett er det i hovedsak bukkeflokker som oppholder seg i området Veslefjellet-Kuva fra april/mai til august. Fra midten av august registreres mest blandingsflokker.

Følgeprosjekt i Rondane villreinområde: Villrein, ferdsel og forvaltning 2016-2019

Som oppfølging av det store prosjektet NINA gjennomført i Rondane om villrein og ferdsel i 2009-2013, ble det nedsatt en arbeidsgruppe for å se på mulighetene for å videreføre deler av forskningsprosjektet. Dette resulterte i prosjektforslaget for «Følgeprosjekt i Rondane villreinområde: villrein, ferdsel og forvaltning», som er planlagt å gå fram tom. 2019. Ei styringsgruppe for prosjektet ble etablert på møte i juni i 2017. Medlemmer i styret er: Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten, Villreinutvalget i Rondane nord (2 representanter), Villreinutvalget i Rondane sør (4 representanter), Fylkesmannen i Hedmark, Fylkesmannen i Oppland, Hedmark Fylkeskommune, Oppland Fylkeskommune, Dovre kommune, Sel kommune, Rondane nasjonalparkstyre og DNT Oslo og Omegn, med Jon Olav Solstad som leder.

I følge prosjektplanen skulle det merkes rein i 2016. Funnet av simla i Nordfjella (som senere fikk påvist skrantesyke) medførte mye ekstra arbeid og støy i NINA, og merkingen lot seg ikke gjennomføre. I 2017 ble det derimot merka 4 simler i sørområdet, og en lyktes da med å merke to simler som bruker områdene sør for Åsta.

Villreinnemnda er i prosjektforslaget satt opp med et årlig tilskudd på kr. 50.000.

Arbeidsgruppe for flytting av Gråhøgdbu

Flytting av Gråhøgdbu (Selvbetjeningshytte for DNT i Ringebu kommune) var blant tiltakene som ble foreslått i handlingsplanen for Fylkesdelplanen for Rondane allerede i 2000. Det har vært flere initiativ for å flytte hytta opp gjennom årene. Ei arbeidsgruppe har nå på nytt sett på tomtealternativer og omlegging av stinettet.

Arbeidsgruppa har hatt ett møte i 2017, sammen med Planrådet for regionalplan Rondane. Prosessen videre har vært håndtert som søknader etter Plan- og bygningslova. Finansieringen ble vesentlig styrket gjennom tildeling fra verdiskapingsprogrammet «Villreinen som verdiskaper». Byggestart for ny Gråhøgdbu framme på Venabygdsfjellet vil mest sannsynlig skje i 2019.

2.5 Regnskap

Villreinnemnda har hatt 600.000 kr. til drift for 2017. 50.000 kr. Av disse kom kr. 50.000 som en tilleggsbevilgning etter søknad på ekstramidler i oktober.

Fylkesmannen i Oppland har økonomiforvaltningen for nemnda (utbetalinger, regnskap), men har fram til nå ikke krevd godtgjørelse for dette.

Honorarer, nemnda	183.000 kr.
Reiseutgifter, nemnda	27.000 kr.
Møteutgifter	54.500 kr.
Sekretær, arbeid	235.300 kr.
Sekretær, reiser	5.200 kr.
Tjenestekjøp	33.000 kr.
Fellesmøter med utvalgene	60.000 kr.
Diverse (Medlemskontingent Villreinrådet mm.)	2.500 kr.
SUM	600.000 kr.